

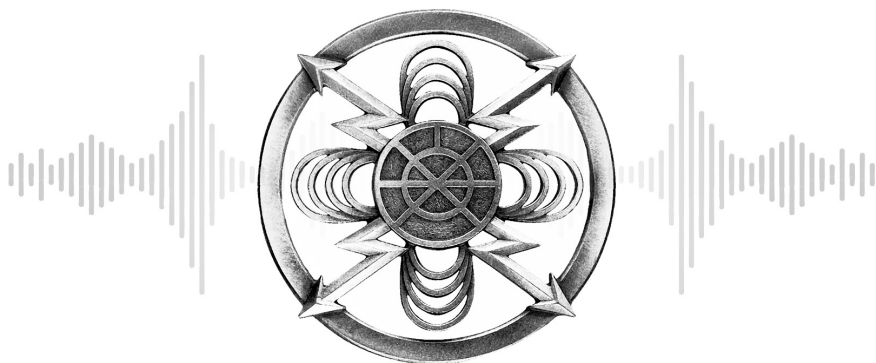
**Підготовка бойових обслуг
підрозділів радіотехнічних
військ (зразків
радіоелектронної техніки) в
районах бойового
призначення**

Ці методичні рекомендації розроблено в Центрі оперативних стандартів і методики підготовки Збройних Сил України під загальним керівництвом начальника Головного управління підготовки Збройних Сил України та погоджено з родами військ Повітряних Сил Збройних Сил України та всіма зацікавленими структурними підрозділами Командування Повітряних Сил Збройних Сил України.

Розробники: Я. Білецький (керівник розробки), В. Ясенчук.

Методичні рекомендації передбачено для застосування Міністерством оборони України, Генеральним штабом Збройних Сил України та Повітряними Силами Збройних Сил України. Він може бути застосований в установах, закладах та організаціях усіх форм власності, що здійснюють підготовку (навчання) командирів підрозділів та військовослужбовців (військовозобов'язаних).

**ПІДГОТОВКА БОЙОВИХ
ОБСЛУГ ПІДРОЗДІЛІВ
РАДІОТЕХНІЧНИХ ВІЙСЬК
(ЗРАЗКІВ РАДІОЕЛЕКТРОННОЇ ТЕХНІКИ)
В РАЙОНАХ БОЙОВОГО
ПРИЗНАЧЕННЯ**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Видавництво
«Центр учбової літератури»
Київ — 2024

УДК 621.396.967

П 32

Підготовка бойових обслуг підрозділів радіотехнічних військ (зразків П 32 радіоелектронної техніки) в районах бойового призначення. Методичні рекомендації. — Київ: «Центр учбової літератури», 2024. — 50 с.

ISBN 978-611-01-3291-6

Ці методичні рекомендації розроблено в Центрі оперативних стандартів і методики підготовки Збройних Сил України під загальним керівництвом начальника Головного управління підготовки Збройних Сил України та погоджено з родами військ Повітряних Сил Збройних Сил України та всіма зацікавленими структурними підрозділами Командування Повітряних Сил Збройних Сил України.

Розробники: **Я. Білецький** (керівник розробки), **В. Ясенчук**.

Методичні рекомендації передбачено для застосування Міністерством оборони України, Генеральним штабом Збройних Сил України та Повітряними Силами Збройних Сил України. Він може бути застосований в установах, закладах та організаціях усіх форм власності, що здійснюють підготовку (навчання) командирів підрозділів та військовослужбовців (військовозобов'язаних).

ISBN 978-611-01-3291-6

ЗМІСТ

	ВСТУП	4
	ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	5
1	ПЛАНУВАННЯ ТА ОБЛІК ПІДГОТОВКИ БОЙОВИХ ОБСЛУГ ПІДРОЗДІЛІВ РАДІОТЕХНІЧНИХ ВІЙСЬК (ЗРАЗКІВ РАДІОЕЛЕКТРОННОЇ ТЕХНІКИ) В РАЙОНАХ БОЙОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	6
2	ПІДГОТОВКА БОЙОВИХ ОБСЛУГ ПІДРОЗДІЛІВ РАДІОТЕХНІЧНИХ ВІЙСЬК (ЗРАЗКІВ РАДІОЕЛЕКТРОННОЇ ТЕХНІКИ) В РАЙОНАХ БОЙОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	8
2.1	Організація тактико-спеціальної підготовки	8
2.2	Організація технічної підготовки	10
2.3	Організація загальновійськової підготовки	10
2.3.1	Вогнева підготовка	10
2.3.2	Інженерна підготовка (підготовка з питань мінної безпеки)	11
2.3.3	Військово-медична підготовка (тактична медицина)	12
2.3.4	Психологічна підготовка	13
2.3.5	Фізична підготовка (тренування на витривалість)	14
2.3.6	Підготовка зі зв'язку	16
2.3.7	Національно-патріотична підготовка	15
3	ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ БОЙОВИХ ОБСЛУГ ПІДРОЗДІЛІВ РАДІОТЕХНІЧНИХ ВІЙСЬК (ЗРАЗКІВ РАДІОЕЛЕКТРОННОЇ ТЕХНІКИ) В РАЙОНАХ БОЙОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	16
3.1	Підготовка відділення охорони (зенітного кулеметного відділення)	16
3.2	Підготовка чергових спостерігачів постів візуального спостереження	18
Додатки:		
1	План проведення тактико-стройового заняття	21
2	Порядок ведення візуальної розвідки	33
	СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (ДЖЕРЕЛ)	49

ВСТУП

Радіотехнічний підрозділ (окремий радіолокаційний взвод), бойові обслуги (зразків радіоелектронної техніки) підрозділів радіотехнічних військ Повітряних Сил в районах бойового призначення є основним джерелом інформації про повітряну обстановку та призначений для ведення радіолокаційної розвідки, видачі бойової інформації на вищій та пункти управління, що забезпечуються.

В основу підготовки підрозділів, що виконують завдання в районі виконання бойових завдань покладено підтримання набутих бойових спроможностей та удосконалення рівня індивідуальної підготовки (теоретичних знань та практичних вмінь) військовослужбовців, забезпечення (підтримання) готовності озброєння та військової техніки до бойового застосування.

Підготовка бойових обслуг (зразків радіоелектронної техніки) підрозділів радіотехнічних військ організовується, планується та здійснюється з урахуванням поставлених бойових завдань з забезпеченням безумовного виконання встановлених термінів переведення бойових обслуг (зразків радіоелектронної техніки) підрозділів у готовність до виконання завдань. При цьому, несення бойового чергування з протиповітряної оборони вважати заходами бойової підготовки.

Оперативне відновлення комплектів радіоелектронної техніки, що вийшла з ладу, здійснюється в районі виконання бойового завдання силами обслуги, у разі необхідності залучаються сили і засоби ремонтно-відновлювальної бригади.

У разі необхідності проведення капітального ремонту зразка радіоелектронної техніки, що експлуатується на позиції бойового призначення, проводиться його заміна на інший зразок.

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

Скорочення та умовні позначення	Повне словосполучення та поняття, що скорочується
БпЛА	Безпілотний літальний апарат
ВА	Винищувальна авіація
ВТЗ	Високоточна зброя
ЗПН	Засоби повітряного нападу
ЗРВ	Зенітні ракетні війська
ДРГ	Диверсійно-розвідувальна група
ІВФ	Інші військові формування
МЗП	Малопомітні перешкоди
НЗФ	Незаконні збройні формування
ОВТ	Озброєння та військова техніка
орлв	Окремий радіолокаційний взвод
ОЧ	Оперативний черговий
КП	Командний пункт
ПВС	Пост візуального спостереження
ПрО	Правоохоронні органи
РЛС	Радіолокаційна станція
РРВ	Рухомий радіовисотомір
РТВ	Радіотехнічні війська
РЕТ	Радіоелектронна техніка
РХБ	Радіаційна, хімічна, біологічна

1. ПЛАНУВАННЯ ТА ОБЛІК ПІДГОТОВКИ БОЙОВИХ ОБСЛУГ ПІДРОЗДІЛІВ РАДІОТЕХНІЧНИХ ВІЙСЬК (ЗРАЗКІВ РАДІОЕЛЕКТРОННОЇ ТЕХНІКИ) В РАЙОНАХ БОЙОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Планування підготовки бойових обслуг підрозділів радіотехнічних військ (зразків радіоелектронної техніки) в районах бойового призначення організується за стандартами підготовки у відповідності з програмами бойової підготовки з урахуванням умов виконання завдань, укомплектованості підрозділів особовим складом, наявних запасів матеріально-технічних засобів та виконання завдань несення бойового чергування з протиповітряної оборони. Підготовка організується за стандартами підготовки обслуг основних РЕТ (РЛС 19Ж6 (35Д6), П-18, РРВ ПРВ-16), окремого радіолокаційного взводу відповідно до типового тижня підготовки:

понеділок – заняття з технічної підготовки та спеціальної підготовки (вивчення будови, тактико-технічних характеристик, режимів роботи);

вівторок – заняття (тренування) із загальновійськових предметів підготовки;

середа, четвер – тренування з тактико-спеціальної підготовки;

п'ятниця – обслуговування озброєння та військової техніки.

Планування тренувань (тактико-стройових занять) з виконання маневру (орль або обслугою РЕТ) здійснюються штабом операції Об'єднаних сил Збройних Сил України.

Основними завданнями підготовки бойових обслуг РЕТ, орль радіотехнічних військ в районах виконання бойових завдань вважати:

з індивідуальної підготовки:

для всіх категорій –

підтримання (вдосконалення) практичних навичок у виконанні функціональних обов'язків за посадою;

вдосконалення навичок у володінні штатним ОВТ, підтримання її в постійній готовності до застосування;

вивчення тактико-технічних характеристик зброї противника та способів її застосування;

для офіцерів –

вдосконалення навичок (відповідно до займаної посади) з планування виконання бойових завдань;

управління підрозділом в умовах швидкої зміни обстановки, проведення розрахунків по видам забезпечення;

постановка бойових завдань;

управління підрозділами на марші в умовах очікування зіткнення з противником;

колективної підготовки:

забезпечення готовності до дій в різних умовах обстановки;
підтримання (вдосконалення) рівня злагодженості орлів (зразків РЕТ) та нарощення (підтримання) їх бойових спроможностей.

Планування підготовки здійснювати з врахуванням визначених напрямків за видами підготовки.

Індивідуальна підготовка:

для всіх категорій –
відпрацювання питань з основних предметів навчання (тактичної, тактико-спеціальної, спеціальної, технічної підготовки) під час виконання функціональних обов'язків;
практичні заняття (тренування) із загальновійськових предметів навчання.

Тема, час, місце та метод проведення заняття визначається командиром орлів (начальником обслуги РЕТ) з використанням стандартів підготовки підрозділу (обслуги):

для офіцерів –
постійне володіння обстановкою щодо стану виконання бойових завдань;
щотижневі тренування під керівництвом командирів орлів, під час яких удосконалювати навички оперативних чергових щодо прийняття рішень за обстановкою, швидкого проведення тактичних розрахунків, постановки завдань підпорядкованим обслугам (відпрацювання індивідуальних нормативів);
планування заходів тактичного маскуванню;
підвищення практичних навичок щодо орієнтування на місцевості (за допомогою наявних засобів орієнтування та навігації);
узагальнення та аналіз набутого підрозділом бойового досвіду.

Колективна підготовка:

систематичні тренування (під керівництвом командира орлів, начальника обслуги РЕТ) з бойової готовності, ведення бойової роботи, відбиття нападу противника на позицію, маневру в межах позиційного району, виконання заходів підвищення живучості, обладнання позиції в інженерному відношенні, вдосконалення навичок володіння особистою зброєю (стрільби);

прийняття участі у спільних заходах підготовки під керівництвом старшого начальника (за планом старшого начальника).

Під час планування підготовки використовуються тематика визначена в Програмах індивідуальної підготовки військовослужбовців військової частини, Програмі бойового злагодження підрозділів охорони військових частин (підрозділів) радіотехнічних військ Повітряних Сил Збройних Сил України, Програмі проведення практичних занять з предметів навчання “Психологічна

підготовка” та “Національно-патріотична підготовка”, розроблені Головним управлінням морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України.

Застосовуються наступні форми та методи підготовки:

форми – заняття з тактико-спеціальної підготовки (заняття з підрозділом охорони), тактико-стройові заняття, злагодження обслуг під час проведення тренувань, заняття з визначених програмами індивідуальної підготовки за предметами навчання;

методи – словесно-наочний, вправ, тренувальний.

Основний метод підготовки – тренувальний.

Мета тренувань – підтримання та удосконалення злагодженості обслуг, орлів для забезпечення реалізації визначених бойових спроможностей.

Оцінювання рівня підготовки здійснюється:

підрозділів – за результатами виконання нормативів бойової роботи; індивідуальної підготовки – щомісячно безпосередніми командирами (начальниками) за результатами практичного виконання бойових завдань.

Під час підготовки не допускати зниження рівня готовності до виконання завдань за призначенням.

2. ПІДГОТОВКА БОЙОВИХ ОБСЛУГ ПІДРОЗДІЛІВ РАДІОТЕХНІЧНИХ ВІЙСЬК (ЗРАЗКІВ РАДІОЕЛЕКТРОННОЇ ТЕХНІКИ) В РАЙОНАХ БОЙОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

2.1. Організація тактико-спеціальної підготовки

Підготовка бойових обслуг орлів (зразків РЕТ) в районах бойового призначення з тактико-спеціальної підготовки здійснюється шляхом практичного виконання завдань бойового чергування з протиповітряної оборони, тренувань з тактико-спеціальної підготовки по відпрацюванню стандартів колективної підготовки, тактико-стройових занять.

Мета тренувань – досягнення злагодженості обслуг орлів (зразків РЕТ) для забезпечення реалізації визначених бойових спроможностей.

Тематика тренувань повинна бути пов'язана з відпрацюванням навчально-бойових завдань для обслуг орлів (зразків РЕТ):

ведення радіолокаційної розвідки та управління обслугою за різних умов обстановки;

видача радіолокаційної інформації на старший та забезпечуємі пункти управління;

виконання маневру окремим радіолокаційним взводом.

Заняття (тренування) з тактико-спеціальної підготовки здійснюються по відпрацюванню стандартів підготовки (окремих питань їх фаз). При цьому, особлива увага приділяється вивченню наступних питань:

управління підрозділами в умовах радіоелектронного подавлення;
забезпечення бойових дій військових частин (підрозділів) зенітних ракетних військ та винищувальної авіації;
заняття та організації оборони;
порядку обладнання позицій (обладнання укриттів для особового складу, озброєння та військової техніки), їх маскування, під час виконання завдання в позиційному районі);
організації та ведення оборони підрозділів;
організації взаємодії з підрозділами Сил спеціальних операцій Збройних Сил України, інших військових формувань та правоохоронних органів щодо протидії радикально налаштованим цивільним особам;
організації та підтримання взаємодії з загальновійськовими підрозділами, ІВФ та ПрО у ході бойового застосування, відновлення втраченої взаємодії;
організації та здійснення маршу в умовах дії незаконних збройних формувань та диверсійно-розвідувальних груп;
організації та підтримання взаємодії з військовими частинами (підрозділами) ЗРВ Повітряних Сил Збройних Сил України та Військ Протиповітряної оборони Сухопутних військ Збройних Сил України, обміну розвідувальною інформацією щодо повітряної (наземної) обстановки;
організації та ведення усіх видів розвідки в різних умовах обстановки;
несення служби на постах візуального спостереження, контрольно-пропускних пунктах, у патрулях;
порядку застосування зброї в різних умовах обстановки, у т.ч. вночі;
пошуку та знешкодження мінно-вибухових пристроїв натяжної дії, ведення інженерної розвідки та виконання заходів протидії саморобним вибуховим пристроям;
фортифікаційного обладнання позицій (КПП, спостережних пунктів, позицій підрозділів);
пророблення проходів у загородженнях, подолання бар'єрних рубежів (ділянок) на маршрутах висування військ (сил);
улаштування інженерних загороджень шляхом встановлення мінно-вибухових та невибухових загороджень (загороджень з колючого дроту, комплектів малопомітних перешкод, металевих їжаків та надовбнів, а також сигнальних мін);
виконання інженерних заходів маскування та захисту від високоточної зброї;
евакуації поранених.

Проведення заходів підготовки бойових обслуг орлів (зразків РЕТ) в районах бойового призначення, які в місцях здійснюють забезпечення бойовою інформацією військові частини (підрозділи) ЗРВ, за можливості плануються спільними з військовими частинами (підрозділами) ЗРВ під керівництвом їх командирів.

Планування та проведення тактико-стройових занять, тренувань здійснюється відповідно до вимог Керівництва з тактичної підготовки

військових частин та підрозділів зенітних ракетних та радіотехнічних військ Повітряних Сил Збройних Сил України, затвердженого наказом командувача Повітряних Сил Збройних Сил України від 14.04.2008 № 183.

Тактико-стройові заняття, тренування проводяться на реальному оперативно-тактичному фоні. Для організації та проведення тактико-стройового заняття відпрацьовується План, який є основним робочим документом керівника, за необхідністю відпрацьовуються інші документи (додаток 1).

Після закінченню тактико-стройового заняття командир орлів відразу проводить розбір заняття з усім особовим складом. В ході розбору командир орлів оцінює дії обслуг при відпрацюванні кожного навчального питання, звертає увагу на якість виконання нормативів з тактико-спеціальної, тактичної і спеціальної підготовки, інших предметів навчання, які відпрацьовувались, відмічає рівень підготовки і злагожденості кожної обслуги, вказує, що потрібно зробити по усуненню виявлених недоліків, а також порядок і строки обслуговування ОВТ, військово-технічного майна.

2.2. Організація технічної підготовки

Головні зусилля в організації технічної підготовки бойових обслуг орлів (зразків РЕТ) в районах бойового призначення повинні бути спрямовані на удосконалення (підтриманні) знань особового складу матеріальної частини, правил експлуатації, зберігання та підтримання ОВТ у постійній готовності до бойового застосування.

Заняття з технічної підготовки повинні забезпечити підтримання (удосконалення) практичних навичок особовим складом щодо експлуатації, порядку проведення технічного обслуговування (ремонт) РЕТ в обсязі експлуатаційної документації, проведення щоденного технічного обслуговування, підготовки і оцінки готовності до бойового застосування РЕТ.

Заняття з технічної підготовки плануються та проводяться відповідно до типового тижня підготовки, крім того додатково – під час обслуговування ОВТ.

Складовими частинами технічної підготовки є планові практичні заняття, технічне обслуговування та догляд за ОВТ.

2.3. Організація загальновійськової підготовки

2.3.1. Вогнева підготовка

В ході проведення занять з вогневої підготовки основні зусилля зосереджуються на удосконаленні володінні штатною зброєю та виконання вправ стрільб з неї з метою максимально ефективного використання її бойових можливостей у різних умовах сучасного бою.

Під час занять з вогневої підготовки виконуються вправи стрільб зі штатної зброї та озброєння бойових машин у відповідності до Курсу стрільб зі

стрілецької зброї і бойових машин.

Для вдосконалення особистого вогневого вишколу особового складу у ході проведення занять необхідно планувати та здійснювати:

поглиблене вивчення тактико-технічних характеристик, порядку приведення стрілецької зброї до нормального бою, а також усунення затримок під час стрільби;

виконання практичних стрільб (вправ базового рівня), в тому числі і в умовах обмеженої видимості (вночі, туман);

впровадження, за можливістю, спеціальних вправ стрільб та навчання швидкісній стрільбі (стрільбі з різних положень (на боку, на спині), з коротких зупинок та в русі, по “гонгах” (для підтримання влучності), із-за укриття, в пройомі будівель (з різних положень на різних висотах), з різних рук (з незручних положень);

виконання вправ з розвідки цілей для навчання спостереженню у бою, виявленню та розпізнаванню цілей і визначенню відстаней до них різними способами, напрямку, швидкості руху цілей та цілевказівок.

З метою удосконалення рівні підготовки особового складу до стрільби різними способами, з урахуванням можливостей навчальних ділянок місцевостей для проведення занять, доцільно поступово зменшувати час показу цілей, одночасно показувати на різних відстанях кілька цілей, змінювати способи маскування, показ цілей здійснювати в момент “вогневого впливу” противника. Заняття доцільно проводити в будь-яку погоду (дощ, снігопад тощо), у різний час доби, а також, при задимленні і запиленні місцевості.

З метою вироблення психологічної стійкості (звикання) тих, хто навчається, до пострілів (вибухів), динаміки бою, призначається особа (від стріляючого підрозділу), яка під час виконання вправ тими, хто навчається, здійснює звукову імітацію бою холостими набоями та вибуховими пакетами з дотриманням заходів безпеки, або на ділянці стрільби транслюється через гучномовець запис ведення бою, при виконанні стрільб вночі без приладів нічного бачення – мішені доцільно підсвічувати освітлювальними патронами.

2.3.2. Інженерна підготовка (підготовка з питань мінної безпеки)

У ході проведення тактико-стройових занять з бойовими обслугами орлв (сразків РЕТ) в районах бойового призначення здійснювати тренування особового складу з відпрацюванням питань:

обладнання укриттів для особового складу за допомогою шанцевого інструменту та порядку їх зайняття;

встановлення та застосування інженерних загороджень, які застосовуються при виконанні завдання охорони та оборони важливих об'єктів;

прийомів та способів подолання мінно-вибухових загороджень противника, особливостей подолання мінних полів, встановлених дистанційним

способом;

вибору, зайняття, обладнання та маскувannya позиції для стрільби з використанням захисних та маскуючих властивостей місцевості, різноманітних місцевих предметів (*будівлі, насипу, канави, воронки від снаряду тощо*).

Забезпечити обов'язкове вивчення всіма категоріями військовослужбовців положень мінної безпеки, які включають:

визначення індикаторів (ознак) мінування;

техніки пошуку мін;

пошук мін технічними засобами;

навички евакуації;

правила виживання;

поводження з пораненими.

У підготовці особового складу з питань мінної безпеки передбачити проведення занять по навчанню:

діям при виявленні вибухонебезпечних предметів;

знешкодженню протипіхотних та протитанкових одиночних мін та фугасів, мін-пасток;

виявленню "стандартних" місць встановлення противником мін.

2.3.3. Військово-медична підготовка (тактична медицина)

Заняття з військово-медичної підготовки (тактичної медицини) організуються та проводяться за тематикою, що забезпечує підтримання військовослужбовцями спроможностей рятувати та зберігати життя людини, яка перебуває в невідкладному стані, в умовах бойової обстановки. Підтримання та удосконалення необхідного мінімуму теоретичних знань і практичних навичок з військово-медичної підготовки здійснюється шляхом практичних тренувань по порядку надання домедичної допомоги (в об'ємі само- та взаємодопомоги) та здійснення лікувально-евакуаційних заходів.

Під час підготовки особового складу передбачити проведення занять з вивчення порядку:

надання домедичної допомоги у військово-польових умовах;

оцінювання стану потерпілого за життєвими ознаками, визначення виду ран та кровотеч;

визначення симптомів респіраторної та серцевої зупинки;

здійснення штучного дихання;

накладення пов'язок та джгутів для зупинки кровотечі;

накладення імпровізованих транспортних шин при переломах кінцівок;

використання засобів індивідуального медичного оснащення військовослужбовців;

переміщення пораненого на полі бою (одним, двома бійцями, з використанням підручних засобів).

[Перейти на сайт →](#)